

İKİNDİYAZILARI

Ülkemizde; sanat hayatı, düşünce hayatı başlangıçtan bu yana dergiler etrafında başlayıp dergiler etrafında sürmektedir. Bir bakıma dergiler; yazının, düşüncenin ateş aldığı yerler olmaktadır. Çünkü dergiler; taze, el değmemiş yazıların, şiirlerin serpilip çoğalmasına yataklık etmektedir. Nice genç yazar ve şair heveslisinin terütaze heyecanları dergi yaprakları arasından kanatlanarak insan yüreğine değmektedir.

Dergi sayfaları arasında kısa bir yolculuğa çıkılırsa; emeğin, alın terinin sıcaklığına buharlaştığı görülür. Söz konusu durum karşısında insanın magmalaşan duyguları çözülür de engin duyuşların, düşünüşlerin yol göstermesiyle asıl istikametini bulmaya yönelir. İnsanı özünden kavrayan güzelliklerin harman yeri olarak dergiler, bir taze nefesle soluklanmanın göklerine yükseltir insan zihnini.

Düşe, düşünceye uyananlar; düşlerini, düşüncelerini ilkin dergiler aracılığıyla okura aktarırlar. Yazdıkları, söyledikleriyle bir anlamda görücüye çıkarlar. Ülkemiz dergiciliğinin başlangıcından bugüne yayımlanan dergilere dikkatlice bakan biri; bu dergilerde yazan kimi isimlerin unutulmadan günümüze kadar geldiğini, birçok isminse dergi sayfalarında kaldığını, unutulmaya terk edildiğini fark eder.

Düşünce hayatının, yazı hayatının laboratuvarı olmak ödevi, dergilere mahsus bir çizginin süreğidir çünkü. Zaman karşısında yenilmek, umutsuzlaşmak trajedisince dişlenmemek için; umudun, yeni ürünler sergilemenin adresi olarak dergiler; ustasıyla, genciyle insanın ipekten ellerinde vücut bulur. Sevgisizlik örtüsünü aşındıran şiirler, denemeler, hikâyeler dergiler aracılığıyla gün yüzüne çıkar. Okur; buralarda okuduğu şiirlerden, denemelerden, hikâyelerden hareketle kendi menkıbesini örmek, kendi hikâyesini kurmak arayışını başlatır.

Ülkemizdeki sanat, edebiyat hayatının köklerine tanıklık edenler; Servet-i Fünûn, Sırat-ı Müstakim, Sebîlirreşad, Genç Kalemler, Tercüme, Varlık, Büyük Doğu, Diriliş, Edebiyat, Aylık Dergi, Türk Edebiyatı, Yeni Dergi, Papirüs, Türk Dili, Hisar, Pınar, Türk Yurdu, Serdengeçti, Hareket, Halkın Dostları, Yazko Edebiyat, Yazko Çeviri, Oluşum, Türkiye Yazıları, Sanat Olayı, Hürriyet Gösteri, Çağdaş Eleştiri, Milliyet Sanat, Gergedan, Matbuat, Virgöl, Karagöz, Atlılar, Fayrap, Edebiyat Ortamı, Adam Sanat, Maveria, Kayıtlar, Yönelişler, Kaşgar, Dergâh, Tezkire, Hece, Hece Öykü, Kül Öykü, Eylül Öykü, Notos Öykü, Sözcükler, Düşler Öykü, Yedi İklim, Kitaplık, Edebiyat ve Eleştiri, Kitap Haber, Merdiven Şiir, Yağmur, Bir Nokta, Yasakmeyve gibi dergilerin yanı sıra internet ortamında yayını sürdürülen Dergibi, Edebistan, 40 İkinci benzeri dergilerin de edebiyat dergiciliğinin orijinal örnekleri olarak okurdan okura bir emaneti taşıdıklarını görürler. Sözü edilen dergilerin; Türk insanının önünde bir ışık olmak, bir kandil olmak ödevini yerine getirdiklerine şahitlik ederler.

Bu dergilerin her biri; bir usta yazarın, bir usta şairin zorlukların üstesinden gelmek çabası sonucunda gün ışığına çıkarak bugünlere taşınan düşünce hayatına, sanat hayatına, edebiyat hayatına can vermiştir. Bahsedilen duruma açıklık getirmek gerekirse; Sırat-ı Müstakim ve Sebîlirreşad Mehmet Âkif Ersoy'la, Büyük Doğu Necip Fazıl'la, Diriliş Sezai Karakoç'la, Edebiyat Nuri Pakdil'le, Hareket Nurettin Topçu'yla, Varlık Yaşar Nabi Nayır'la, Papirüs ise Cemal Süreya

ile yatağını genişleterek bugünkü düşünce hayatının, edebiyat hayatının hazırlayıcıları olmuştur. Adı geçen dergilerle adını sayamadığımız nicelerinin yöneticileri, yazarları aydın olma bilinçliliği içerisinde hareket ederek gök kubbede hoş seda bırakma çabasından ayrılmaksızın ülke sorunları üzerine zihin yormuşlardır. Dikkatlerini yurdumuzun temel meselelerine odaklayarak; aydın olma yükümlülüğüne yabancılaşmadan görüş açılarını ortaya koymuşlardır. İnsanın dünyadaki konumuna dair yorumlarla iç dünyalarını zenginleştirme çabasından kopmamışlardır. İnsanî olanın evrensel haritasından kalplerini ayırmamışlardır.

Söz konusu dergilerde bilinçli kalmanın yöntemi gündeme alınmıştır hep. Bu dergilerin her birinden neşet eden düşünce dokusu; insanımızın önünde geniş ufuklar açmış, geçmişten bugüne işaretler düşürmüştür. Bugünden de yarına ilmekler atmanın telaşıyla yayınlarını sürdürmektedirler.

DURAN BOZ

İnsan bir merkeze bakmadan, bir merkezde toparlanmadan, bir merkeze tutunmadan yaşantısını öremez. Çünkü merkezsizlik insan ruhunun kemirenidir. Aidiyetler de sonuçta bir merkez etrafında biçimlenerek asıl kıvamına erer. Olgunlaşmanın, yetkinleşmenin istikametinde yol almak arayışındaki her kalp sahibi birey, bakışını istifleyeceği bir odak bulmak ister her hâlükârda.

Merkezsizleşen insan, titizlenilmesi gereken odağı bulamaz. Darmadağın bir hayatın gelgitinde yaşar. Gelişen şartların önden hazırlayanını göremez. Kulağına akseden her sese yönünü çevirir de yönsüzleşir. Ruhunu, istikametsizleşmenin çürüten salıncağına rehin bırakır.

Anadolu insanı, bir merkeze bakarak yaşamak tutkusuna sınırsız bağlıdır. Bundan dolayı ruhunu uflanmaktan muhafaza edecek odağa çevirir. Dikkatini büyük kente yöneltmek, oraya bakarak konum ayarlamak Anadolu insanının ayırt edici özelliğidir.

Yazının, düşüncenin, her türden eyleyişin ana rahmi büyük kentlerdir çünkü. Düşünsel oluşum buralardan başlayarak, merkezin taşrasındaki insanın zihin yapısını şekillendirir. Oradaki insanın düşünebilme, kavrayabilme ufkuna katkıda bulunur. Ruh sahiplerini bu dünya değirmeninde sözsüz kalmamak gerektiğine ikna eder. Öğütölmelere karşı insana direnç aşısı yaparak gelgitlerin seyrinden uzaklaştırır.

Merkezin taşrası ise her bakımdan imkânsızlıklar diyarındır. Buralarda sağlıklı kalabilmek yoğun emek ister. Zamanın hışmına uğramamak için zamanın ruhunu okumayı gerektirir. Zamanın ruhunu okuyabilmekse yazının, sözün iç dünyasına yürüyüşler düzenlemekle mümkün olur. Merkezin taşrasında nefesleşen insana soluklanma imkânı taşıyacak olan yazının nabızı kitaplarda, dergilerde atar. Bir bakıma dergiler ve kitaplar sözsüzleşen insanın sözü, sessizleşen insanın sesi olur. Dahası merkezin taşrasında yaşayanlara sözü edilen malzemelerle umut aşısı yapılır. Merkezin taşrasında hayatını idame ettirenlerin yokluklarca kemirilmemesi için dirençlilikler üretilir. Yazılardan, şiirlerden filizlenen güzelliklerle omuz omuza vermenin çağrısı yürütülür kalpte.

Taşranın imkânsızlık içerisinde bocalayan insanına imkânlar oluşturma yolu kitaplardan, dergilerden geçiyor sonuçta. Gerçek anlamda yukarıda adı geçen büyük kent dergileri; Anadolu dergiciliğinin doğurunu, besleyeni olmuştur hep. Bu dergileri örnek edinerek Anadolu'nun birçok yerinde dergiler çıkarılmış, Anadolu insanına moral destek sağlayacak hamleler böylelikle var

olmuştur. Anadolu ruhunun yerlerde sürünmemesi amacına matuf olmak üzere merkezin taşrasındaki Anadolu şehirlerinde; Deneme, Gelişme, Yeni Sanat, Hamle, Kelam, İkindiyazıları, Dolunay, Genç Adım, Gülbang, Evvel bahar, Yalnız Ardıç, İnsan Saati, Dost, Dört Mevsim Düşünce, Kuyudaki Koro, Altın Külâh, Bir Edebiyat Yaprığı, Dört Mevsim Maraş, Failatün, İpek Dili, Vivo, Gurbet, Martı, Yitik Düşler, Ruzigar, Aşkar, Sühan, Buruciye Edebiyat, Erciyes, Berceste, Geçit, Yedi Harf, Bizim Külliye, Kertenkele, Kum Yazıları, Mor Taka, Kıyı, Yolcu, Ayane, Yeni Sıla, Kırığı, Çerağ, Varide, jurnal, Aşyan, Beyaz Gemi, Le Poëte Travaille, Hazan, Aralık, Kuşluk Vakti, Kalem ve Onur, Karçıçeği, Palandöken, Mina, Çizgi, Yarabandı, Lika, Seviye, Irmak, Adıyok,Ücra, Az Edebiyat gibi dergiler çıkagelmiştir. Bu dergiler genç yürekleri bir araya getirmek suretiyle, merkezin taşrasında yaşayanları dağılmaktan koruduğu gibi onlardaki yazmak tutkusunu yivinden boşandırarak kalemin hakkını ödemeye şartlamıştır. Yaşamak sanatını anlaşılır kılacak filizlerin kökleşmesini sağlamıştır. Bir anlamda insanın iç bütünlüğünü kavramasına katkıda bulunmuştur. Yanlışlaşan tutkuların serpintilerine karşı, merkezin taşrasındakileri uyanık tutma ödevini yerine getirmiştir. Baştan çıkarıcı aylaklıkların sergüzeştini lökletmemiştir Anadolu toprağında.

Maraş, Cumhuriyet dönemi edebiyatının önemli merkezlerinden biridir. Maraş insanı; kendisi olma, kendisi kalma bilincinin arayanı olmuştur hep. Dışa kapalı insan hayatının, içteki zenginliği yankılanmıştır Maraş semalarında.

Maraş ve çevresi, halk kültürü geleneğinin de verimli ürünlerine yataklık etmiştir. Ağıtlar, türküler, destanlar bu topraklardan hiçbir zaman eksik olmamıştır. Bir bakıma Anadolu coğrafyasında yaşamının ağır bedeli Maraş toprağında karşılığını bulmuştur. Bu toprak, çilenin bin bir türünün denenme mekânı olmuştur. Yurt olabilmek için âdeta ölümler beslemiş, ölümlerden artakalanıyla bugünlere gelmiştir. Bu nedenledir ki bu topraklardan ruh kökünü mayalandıracak şiirler, anlatılar zuhur etmiştir. Bir bakıma anlatı imkânlarının zenginleşmesi fırsatını coğrafya bağışlamıştır Maraş insanına.

Hız. Ali cenkleri, Battal Gazi destanı, Kerem ile Aslı, Âşık Garip gibi halk anlatılarının uzun kış gecelerine yayılması, Maraş insanındaki hikâye etme, hikâye anlatma damarının diri kalmasını beraberinde getirmiştir. Bu metinlerdeki yoğun içerikle yüzleşen Maraşlı; günü geldiğinde yazmanın, anlatmanın ana damarına yaptığı yolculuklarla içte zenginleşerek dışı kurmanın yolunu aramıştır. Buna yaşantının da eklenmesiyle söz konusu anlatıların içeriği Maraşlının yüreğini tetikte tutarak atılımlardan irak kalmamayı beraberinde getirmiştir. Kapalı havza insanının özelliklerini organizmasında taşıyan Maraşlı, hepten içe doğru seferler düzenlemiştir. Yazı hayatı da içte yolculuklarla, içte olgunlaşmayla tamamlanan bir süreçler toplamı değil midir sonuçta?

Necip Fazıl'ın ruh kökünü Maraş'a bağlaması, Sezai Karakoç'un çocukluk ruhunun ateş aldığı yer olarak Maraş'ı göstermesi, Nuri Pakdil'in Hamle'yle Maraşlıya ruh aşısı yapmayı başlatarak Edebiyat'a hazırlanması, Halide Nusret Zorlutuna ve Mehmet Akif İnan'ın kaderin bir cilvesi olarak yolunun buradan geçmesi gibi faktörlerin de Maraş'taki sanat edebiyat damarını besleyen önemli etkenlerden olduğunu unutmamak gerekir. Diğer yandan Sümbülzade Vehbi, Mar'âşîzade Ahmet Kuddusî, Kurrazade Hasan Nadirî, Halîlî Efendi, Hamamcıade Hafız-ı Mar'âşî, Karacoğlu, Dadaloğlu gibi söz ustalarının Maraş ve çevresinde yaşamış olmalarının da buradaki düşünce hayatının, sanat hayatının görünür kılınmasında paylarının bulunduğunu hatırlatmak bir kadirşinaslık olacaktır.

Bütün bu etkenler bir araya gelerek Maraş'ta dergi çıkarma, gazetelerde sanat sayfaları düzenleme geleneğini diri tutmuştur. Yakın zamanlara kadar bu gelenek, Maraş'ta tavsamadan sürmüştür. Demokrasiye Hizmet, Gençlik, İnkılap, Maraş'ın Sesi, Işık, Kahramankent gibi gazeteler genç yazar, şair adaylarına sayfalarını açarak, düzenlenmesine imkân tanıdıkları sanat-edebiyat sayfalarıyla genç zihinler için okul olma işlevini yerine getirmişlerdir.

Ayrıca köklü bir gelenek olarak Maraş'ta 12 Şubat kurtuluş günü dergiciliği vardır. Edik, 12 Şubat, Kurtuluş, Tarihi Uzunoluk, Sütçü İmam, Yeni Uzunoluk, Madalyalı Tek Şehir Kahramanmaraş, Uzunoluk vb. 12 Şubat dergileri de Maraş'taki düşünce hayatına, yazı hayatına katkıda bulunarak yol göstericilik ödevini yerine getirmişlerdir.

Söz konusu gazete ve 12 Şubat kurtuluş günü dergilerinin yanı sıra Maraş'ta; Hamle, Açı, Gonca, Kelam, Esra Yazıları, İkindi yazıları, Dolunay, Dost, İnsan Saati, Yalnız Ardiç, Evvelbahar, Gülbang, Genç Adım, Altın Külâh, Sentez, Otağ, Teknik Eleman, Son Durum, Tomurcuk, Ünlem, Bir Edebiyat Yaprığı, Yeni Hasat, Yeni Ufuk, I. Boyut, Bir Tebessüm, Kırk Başak, Kıvılcım, Hale, Akademik Çerçeve, Dört Mevsim Maraş, Failatün, Alkış, Dört Mevsim Düşünce gibi dergilerle Anadolu dergiciliği sürmüştür.

İlk yazı sınavını bu dergiler ve gazetelerde verenler, 'yerli düşünce'ye bağlı edebiyat algısının filizlenmesinde uçbeyliği yapmışlardır. İnanç potasında olgunlaşan bir yürekle insani düşünüş yelpazesinin genişlemesine öncülük etmişlerdir. Manevi içeriği elinden alınan günümüz insanına; inanmanın, hakkın, hakkaniyetin şaşmaz deneklerini göstermişlerdir. Necip Fazıl'la başlayan bu çizgi; Nuri Pakdil, Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt, Alâeddin Özdenören, Cahit Zarifoğlu, İsmail Kılıoğlu, Osman Sarı, İbrahim Sarı, Kâmil Aydoğan, Ömer Erinç, Mevlâna İdris Zengin, Âtîf Bedir, Ali Karaçalı, Necip Evlice, Mehmet Narlı, Mustafa Aydoğan, Cemil Çiftçi, Ali Kemal Nacaroglu, H. Salih Zengin, Nedim Ali Zengin, Mehmet Gemci, Ömer Aksay, Avni Doğan, Fatih Okumuş, Cafer Keklikçi, Recep Şükrü Güngör, Büyamin Küçükürtül, Ali Büyükçapar, Serdar Yakar, Yaşar Alparslan, Ahmet Taşgetiren, Vehbi Vakkasoğlu, Cemal Nar, Kadir Tanır gibi şair ve yazarların da halkaya eklenmesiyle alanını genişletmiştir. Bu çizgi bir toplu fotoğraf oluşturarak son dönem Türk edebiyatının yüz akı hâline gelmiştir.

Bir farklı damar olarak da bu yerli çizgi; Bahaettin Karakoç, Abdurrahim Karakoç, Şevket Bulut, Mustafa Kök, Arif Eren, Ahmet Doğan İlbey, Arif Bilgin, Celalettin Kurt, Hasan Ejderha, Mehmet Akif Baltutan, Mustafa Pınarbaşı, Hacı Ali Özturan, Ali Yurtgezen, Mehmet Mortaş, Yasin Mortaş, Mehmet Alperen, Şemsettin Kutlu, Nuhan Nebi Çam, Oğuz Paköz kanalında ilerleyerek aynı kozayı örmüşlerdir. Millî, manevi değerlerin hatırlatılmasında, unutulmamasında önemli görevler yüklenmişlerdir.

Tahsin Yücel, Sıddık Elbistanlı, Şevket Yücel, Nihat Yücel, Yücel Kayıran, Bejan Matur gibi şair ve yazarlar da anlatı ve şiirlerinde Türk edebiyatının özgün örneklerini ortaya koyma arayışını sürdürmüşlerdir hep.

Diğer yandansa halk şiiri geleneğine bağlı kalarak; Şâzi, Şirâzi, Âşık Behlül Ali, Hilmi Şahballı, Âşık Yener, Âşık Mahzuni Şerif, Hayati Vasfi Taşyürek, Durdu Yoksul, Mustafa Zülkadiroğlu, Âşık Mısdılı, Âşık Kul Ahmet gibi şairler ürünlerini vermişlerdir. Bu şairlerin şiirlerinden besteler yapılmış, sesin imkânları da böylelikle coğrafyadaki karşılığını bulmuştur.

İkinci yazıları Anadolu dergiciliğinin orijinal örneğidir. Biçim ve içerik olarak Anadolu'daki türdeş diğer dergilerden ayrılır. Kapaksız ve resimsizdir. Okurunu kendisi keşfeden, yazarını kendisi yetiştiren; okurları aynı zamanda yazarları olabilen bir dergidir. Modern makinelerde

dizilmeyen, sermaye desteği olmayan, kitapevlerinde satılmayan, hiçbir dağıtım ağında yer almayan, meraklılarının referans mektupları sonucunda ulaşmakta zorluk çekmediği, sarı kâğıda tertemiz basılan bir dergidir.

Şaban Abak 'İkindiyazıları'nın yazar ve okurlarından birisi olarak; 'Bütün harfleri tek-tek elle dizilerek basılan dergi, okuyucuların adresine ücretsiz olarak postalanıyordu. Her okur, yeni okuyucuları için referans mektubu gönderiyor, böylece okur sayısı artıyordu. Tirajı 300 olan haftalık Andırın Postası gazetesi, okur sayısı 2500 olan bir ücretsiz ek veriyordu. Bütün mali ve maddi yükü tek başına göğüslemeye çalışan M. Ali Zengin, herhangi bir yardımı kabule yahut ikindiyazıları'nın makul bir ücretle satışa sunulmasına yanaşmıyordu.' der. 'Derginin bir fiyatı olması ve parayla satılması gerektiği' teklifi karşısında da, Mehmet Ali Zengin'den 'Şabancığım sen de gelip gördün. Biz bu dergiyi öyle büyük bir emek ve özveriyle çıkarıyoruz ki onu parayla satmamız mümkün değildir, kimsenin de onu satın almaya gücü yetmez.' cevabını alır. Bu durum; 'İkindiyazıları'nın nasıl bir itinayla, nasıl bir özveriyle çıkarıldığını anlamak noktasında meraklısına yeterince bilgi verir. Söz konusu özveri ve çaba olmadan böylesine özgün bir derginin, ülkemiz şartlarında yayını aksatmaksızın sürdürülebilmesi de imkânsızdır aslında.

Gökhan Özcan da 'Hesapsız kitapsız, tam bir güzellik aşkıyla, tükenmez bir yazı ve mürekkep tutkusuyla, adam gibi adamlıkla bir şeyler üretebilmiş insanları tanıyabilmek; oltayı denize atmaktan daha fazla çaba istiyor çünkü. Hayatta tabelası olmayan okullar var ve asıl yaşama bilgisini onlar veriyor. İkinci yazıları böyle bir okuldu. Diplomasını gururla taşıyorum.' diyerek Mehmet Ali Zengin ve 'İkindiyazıları'na dair görüşünü dile getirir. Gökhan Özcan yazısında; bir okul olma işlevini üstlenen derginin, okurlarını geliştirmede, onlara yaşama bilgisini kazandırmada, yazarlığın başlangıç noktasından itibaren onları yetiştirip büyük kent dergilerinde de yazabilecekleri özgüvenini kazandırmada önemli bir sorumluluğu yerine getirdiğini söyler.

H. Salih Zengin'se 'İkindiyazıları'na ilişkin olarak; '10 yıl içine sığan tam 131 sayı bir dergiden öte bir mektuptu herkes için. Nedim Ali'nin o kocaman cömert yüreğiyle oturup herkese tek tek yazdığı bir mektup... O mektubun neler anlattığını, nelerden bahsettiğini benim anlatmam zor. Onu Andırın'daki, Yokuş Sokağı'nın (Şimdiki adıyla Gazeteci Yazar Mehmet Ali Zengin Sokağı) başındaki ikindiyazıları'nın basıldığı Sanat Matbaası önündeki asmaya sormalı? Kollarını caddenin öteki tarafına ve oradan da bütün Türkiye'ye uzatan asmadan dinlemeli...' değerlendirmesini yapar. H. Salih Zengin yazısında; 'İkindiyazıları'nın bütün yükünü omuzlayan Nedim Ali'nin örnek ve öncü kişiliğine de değinerek, bu örnek ve öncü kişiliği anlatmakta sözün yetersiz kalacağına işaret eder. Bunu anlamak için; bizleri, Yokuş Sokağı'na, şimdilerdeki adıyla Gazeteci Yazar Mehmet Ali Zengin Sokağı'na dönerek Sanat Matbaası önündeki asmanın dilinden öğrenmeye çağırır. Ancak o asmanın konuşmasıyla bu örnek ve öncü kişiliğin anlaşılabilirliğini açıklar.

Hüseyin Akın'a göre; 'Taşrada merkez olmayı başarmış bir dergiydi İkinci Yazıları. Okuyucusunu kendi seçmek gibi özgün bir tarafı vardı. Ayrıca her sayı başka bir şehirden bir şair ya da hikâyecinin dergiyi hazırlayıp yönetmesi başlı başına bir hareket kazandırıyor. El emeğiyle hazırlanan mektup sıcaklığındaki bu sarı sayfalarda kendimi "100 Türk Büyüğü" arasında görmek ziyadesiyle mutluluk verici bir şeydi. Taşra imkânlarıyla her anlayış ve görüşten edebiyatçıyı yordamını hiç bozmadan belli bir üslupla barındırabilen başka bir dergi var mıdır bilmiyorum. İkinci Yazıları bu anlamda edebiyat dergiciliğimizin yüz akıdır.' Yazar; 'İkindiyazıları'nın bir başka yönüne, tek adam dergisi olmayışına dikkatleri çeker. Oradaki yazma ve yayımlama

özgürlüğünün bir örneklik oluşturduğunu gündeme getirir. Doksanıncı sayıdan itibaren derginin her sayısının; farklı şehirlerde oturan, ayrı ayrı yazarlar/şairler tarafından yönetilmesinin dergiye bir hareketlilik kazandırdığı düşüncesini de ekler yazısına. Bu çizgi, günümüz dergicilik dünyasında altı çizilmesi gereken bir tutum alışına ortaya koyar. Bu tutum alışının doğurduğu sonuçlardır ki; 'İkindiyazıları' nisyana terk edilmemiş, iyi bir örneklik olarak sürekli hatırlana gelmiştir.

'İkindiyazıları'; bir dost mektubuymuşçasına her ay ücretsiz olarak okurun kalbinde coşkular döndüren, sınırsız dostluk haleleri örmeye adanmış yüreklerin ortak sesidir. Bu sekte; riyanın, kibrin, gösterişçiliğin yerine içtenlik, tevazu, emeğe saygı vardır. Derginin sayfalarında; insanı bir yerde olmaya yönelten, biçimiyle, içeriğiyle hayatın zorluklarına göğüs germeyi öneren düşünce işçilerinin söyledikleri yankılaşır.

Kemal Sayar; 'İkindiyazıları'nı gönlünde doğurup elleriyle büyüten, şair/yazar Nedim Ali'nin ardından yazdığı 'Nedim Ali' başlıklı şiirinde;

'Yokuş sokakta yükselen ay
Yeter diyor, yeter dünyanın etrafında döndüğüm
Ötelerde bir kır gezisine çıkmak istiyorum
Bir kalp sızısına binip uçmak istiyorum

...

Yokuş sokakta yükselen ay
Bir hazan yaprağı kadar itirazsız
Bırakıyor kendini aşkın rüzgârına
'Hasret geceleri'ni binek edip belli ki
Varmak istiyor ezel mülkünün sultanına
Kanatlarında sarı sayfalar
Ve ardında, aşkın halleri üzre
Onunla cenge çıkan içli çocuklar'

diyerek Nedim Ali'nin kişiliğine, kimliğine not düşer. Yokuş Sokak'tan yükselen ayın; dünyanın etrafında dönmekten usanıp bir kalp sızısına tutularak, ötelerde bir kır gezisine çıkmak niyetiyle âdeta uçtuğunu söyler şiirinde. 'Bir hazan yaprağı kadar itirazsız', 'Hasret Geceleri'ni kendisine binit yaparak aşkın diriltten rüzgârına teslim olduğunu belirtir. Dahası ardında aşkın hâlleri üzere içli çocuklar bırakarak ezel mülkünün sultanına kavuştuğunu dillendirir. Bu söyleyişte kaçınılmaz olan hayatla burun buruna oluşun bilinciyle yaşandığını, yaşamak gerektiğini haykırır şair.

'İkindiyazıları'; Büyük Doğu, Diriliş, Edebiyat, Maveria geleneğinin Anadolu'daki karşılığıdır. Adı geçen dergilerden Büyük Doğu, Edebiyat ve Diriliş'in yayınlarını durdurduğu; Maveria'nın ise sesinin gitgide cılızlaştığı bir dönemde yayın hayatına başlar. Neredeyse bir fetret devrini yaşamaktadır dergicilik. Edebiyat ortamı çoraklaşmış, yayın piyasasındaki dergi sayısı iyiden iyiye azalmıştır. 'Yerli düşünce'nin fideliği konumundaki dergiler susmuş, adına sükût denilen

koyu sessizlik ortalıkta hükümferma olmuştur. Böylesine ıssız bir ortamda doğar 'İkindiyazıları' düşüncesi.

H. İsmail Yasin (Kâmil Aydoğan) ve Nedim Ali (Mehmet Ali Zengin) gitgide sessizleşen, ıssızlaşan bir ortamdan seslerini yükseltmek isterler. Konuşmak, kelama güç kazandırmak hevesiyle yürüyüşler düzenlemeyi planlarlar. Kâmil Aydoğan, o günlerde bütünüyle yazı hayatının içinde olup Edebiyat dergisi yazarlarındandır. 'Köy Yazıları' adında yayımlanmış bir de kitabı vardır. Nedim Ali ise 'Esra Yazıları' deneyiminden edindiği beceriyle hayata tutunmak arayışındadır. Âtîf Bedir'in, 'Belki de Nedim Ali Türkiye'de edebiyat dergisi çıkarmak için matbaa kuran tek kişiydi.' ifadesi ondaki yazma tutkusunun hangi boyutlarda seyrettiğinin apaçık ifadesidir. Bir bakıma yazmak tutkusu bilinçli yaşamak tutkusuna dönüşmüştür ikisinde de. Söyleyeceklerinin olduğuna inanmaktadırlar. Kalpte taşkınlar hâlinde seyreden yazmak tavrının susturulmasına imkân kalmamıştır. Gerektiğinde insan, taşranın koyu sessizliğinden de gümrak sesler çoğaltabilir. Yazgılı olduğu konuşmak fiilini, yeri geldiğinde ateşler de sükûttan duvarları aşındırabilir. Kendi özgün sesinin doruklarına yükselebilir. Önden giden yaşama ustalarının, yazı ustalarının engin tecrübelerinden kendine has seslenişler sağlayabilir. İçinin ıssızlıklarını yontar da sessizleşmenin üstesinden gelebilir böylelikle.

İnsanın şah cümlesini kurmaktan kaçınması mümkün değildir. Hayatı boyunca kuracağı bir tek cümlenin peşinden koşar âdemoğlu. Umudunu yitirmeden, kuracağı o cümlenin peşinden koşar. Kuracağı o cümlenin, zamanının gelip çatmasını bekler hep. Rüşeym hâlinde kalbi aydınlatan söz konusu cümlenin gün ışığına çıkmasının belli bir vakti vardır çünkü. Vakit gelip çatığında hiçbir barikat sözün kıvılcımlaşmasını durduramaz. Önemli olan söz konusu vakte erişinceye kadar sabretmektir. Sabretmesini bilebilmektir her bakımdan.

Takvimler 1985 Nisan'ını gösteriyordur şimdi. Andırın Yokuş Sokak'taki Andırın Postası'nın basımevinde harlanan iki yürek omuz omuza ince bir yürüyüşü başlatmak telaşındadır. Sanat Matbaası olağandışı heyecanların cazibe merkezliğine yataklık etmektedir. Kalpleri taşıracak yazmak sevdası yivinden boşanmak üzeredir. Sözün özeti tutkular ateş almak kıvamındadır artık. Bir sanat edebiyat sayfası düzenlemek arzusuyla çarpmaktadır yürek. İsimlendirmeye, biçime, içeriğe kadar her şey konuşulmayı beklemektedir. Rastgeleliğe pirim vermemek için, düzenlenecek sanat edebiyat sayfasına dair konular ince elenip sık dokunmaktadır. Detaylar üzerinde görüş açılarının netleştirilmesine ihtiyaç vardır sonuçta. Böylesi bir yayına gereksinim duyuşun nedenleri de arada konuşulmuştur. Kervan yolda dizilir mantığına geçit vermemek ilkesi temel tercih olmuştur.

Başlangıçta Andırın Postası'nın iç sayfalarında yer alan sanat edebiyat sayfasının adını tespit etmeye gelmiştir sıra. Oturulur, bir akşama erme vaktinde. Melengiç kahvelerinin eşliğinde söylenir. Çeşitli öneriler konur ortaya. Her bir öneri üzerinde görüş alışverişi yapılır. Birbirinden farklı isimler üzerinde durulur. Sanatlı, edebiyatlı söyleşilerle derinleşir gün.

'İkindiyazıları'nın ilk sayısında H. İsmail Yasin, 'Bir Akşam Hüznü ve Melengiç Kahvesi' başlıklı yazısında gündemlerindeki sanat edebiyat sayfasına isim bulma arayışını konu edinerek;

'Tam burada, sanatlı edebiyatlı söyleşinin ortasında; durup dururken "K" sayfası olsun dedi Zeyneddin.

"Oda Sohbetleri" olsun dedi Muzaffer. "Kuşluk" olsun dedi Bilal. Bir kutlu zaman adı verilecek, anlaşıldı dedi Zeyneddin, "Kuşluk Yazıları" olsun.

“Kuşluk” da güzel, taze bir vakit adı. “İkinci Yazıları” olsun öyleyse. Olmuş bir vakit adı. Bir güzel zaman adı, dingin bir vakit, vakur bir vakit adı.

İKİNDİ övülmüştü de.

Karar verildi.’ açıklamasını yapar. İsimlendirmedeki çoğulcu tavır, daha baştan ‘İkindiyazıları’nın tek adam dergisi olmayacağını işaret eder okura. Ortak bir sesin, ortak bir vicdanın sesi olacağını duyurur. Ancak burada dikkatten kaçırılmaması gereken önemli bir ayrıntı vardır: Yayımlanan yazılardaki yetkinliğe ve yerliliğe olabildiğince dikkat etmek! Titizlenmek elden geldiğince!

Derginin yayın merkezi olan Andırın küçük bir ilçedir sonuçta. Altı bin nüfuslu, kasaba görünümünde bir ilçe! Yürüyüşe çıkmak birtakım hassasiyetleri gerektirir. Mahrumiyetin bin bir türü mevcuttur burada. Bir bakıma büyükçe bir köydür söz konusu olan. Neredeyse biyolojik anlamda yaşamanın bile zora girdiği bir dünyadır. Böylesine kıt imkânlar içerisinde gazete çıkarmak, dergi yayımlamak cesaret ister doğrusu. Üstün bir çabayı, gözü karalığı gerektirir. İnsana güvenmekten başka yol kalmaz geriye. ‘İkinci Yazıları’ imzalı “Küçük Yorum” başlıklı yazıda sözü edilen duruma ilişkin olarak;

‘Bizim yöremiz, sanat coşkusu, sanat birikimi bakımından verimli bir yöre. Bu yöre kökenli birçok şair ve yazar, bugün Türk Edebiyatı üzerinde etkin kişiler arasında. Onlarla, elbette onur duyuyoruz, göneniyoruz. Ancak, bir benzetme de değil amacımız. Amacımız; durağan bir sanat ortamını, (yöresel olma kompleks ve duygularından sıyrılmaya çalışarak) canlandırmak, yeşertmek.

Bura, yani altıbin nüfuslu bir kasabada, böylesine duygularla, sanatı öne çıkaracak cümleler kurmayı tasarlamak bile, bunu düşünmek bile ne kadar güzel!’ cümleleriyle içinde yaşanan ortamın ürkünçlüğüne dikkat çekilir. İnsandan umut kesilmeyeceği yönündeki temel ilke gündemde tutulur hep. Düşünebilmek, cümleler kurabilmeyi tasarlamak insana mahsustur çünkü.

Yola çıkılmış, yoldaki çalılar birer birer temizlenmeye ant içilmiştir. Öyküler, denemeler, şiirlerle hohlayarak buz dağını eritmekten gayri çare kalmamıştır. ‘İkindiyazıları’nın ilk sayısında yayımlanan şiirler ve yazılarda; bu çıkışın önemi, gerekçesi, yüklenilen yükün ağırlığı, böylesine anlamlı bir yürüyüşün başlatılmasındaki ve muhafazasındaki yükümlülükler üzerinde durulur.

Taze bir bahar gibi doğan ‘İkindiyazıları’ güneşinin batmaması için titizlenilmesi istenir okurdan. ‘İkindiyazıları’nın ilk sayısında yukarıda adı geçen yazıların yanı sıra H. İsmail Yasin’in ‘Günlükler’ adlı yazısıyla, Ahsen Bedir Akla’ın ‘Saçlarında Karanfil Uçuşan’, Ali Tahir’in ‘Mavi’, Musa Yavuz’un ‘Öyküler’ başlıklı şiirleri yer alır. Ahsen Bedir Akla’ın şiirinde;

‘yağmurlar kirlendi aramızda

temiz kalabilmek sevgilim

geceye gündüze

yiğitçe temiz kalabilmek zor

bilirim ocakta yağmurlar

kirlidir

seni düşünmekse yağmursuz

penceresiz

ışsız

demek ki biz saçlarımızın tutsağıyız
sabah oluyor
bir ülke ağlıyor sanki
denizi ağlatıyorlar oysa
çünkü ağlamak da
sabır ister
bizse çok sabırsız sabahları'

diyerek zemheride yiğitçe temiz kalabilmenin zorluğunu, denizin ağlatıldığını, oysa ağlamanın bile sabır gerektirdiğini, insan olarak bizlerinse sabahlardaki sabırsızlığımızı şiirine konu edinerek, âdeta 'İkindiyazıları'nın sürmesinin sabrın yatağında gürbüzleşmesiyle imkâna dönüşeceğini vurgular. Eninde sonunda her şey sabırla büyür, sabırla olgunlaşır çünkü. Aceleyse daha yola koyulmadan, yolun başlangıcındayken yürüyüşleri durdurur, dahası çürütür. 'Gök ekini biçmiş gibi' acılar yığar insanın önüne. Musa Yavuz da 'Öyküler' şiirinde;

'bir küçük kasaba da
gün bir kez doğar
bir kez batar'

dizeleriyle 'İkindiyazıları'nın çıkışıyla yeni bir günün, taptaze bir günün gelişi arasında ilgi kurmak suretiyle; gelen günün kıymetinin bilinmesini, 'İkindiyazıları'nın solmaması için gereken titizliğin gösterilmesine çağırır yazar ve okuru. Çünkü her doğum bir mucize olup yeniden doğuşlarla tazelenmektedir dünya. Canlılık kazanmaktadır hayat. Ali Tahir'se;

'Boyuna susuyoruz
zaman geç kalan hükmü tamamlıyor
bir şeyler büyüyor içimizde
bir dünya
onca derinliğe gömülmüş
sevgiliyi
tutup çıkarıyoruz gün ışığına'

diyor 'Mavi' adlı şiirinde. Susulsa da zamanın hükmünü tamamladığını, susmakla içte büyüyen bir dünyanın, onca derinliğe gömülmüş sevgilinin tutulup gün ışığına çıkarıldığını vurguluyor. 'İkindiyazıları' ile içte büyüyen bir şeylerin, yani sevgilinin gün ışığına çıktığını belirtiyor âdeta. 'İkindiyazıları'nın ilk sayısındaki bu taze bakış, 131 sayı boyunca güçlenerek sürer. Merkezin taşrasından, dağılan merkez bir bakıma yeniden kurulmak istenir. Bile isteye bu bakıştan ayrılmak istenmez. Derinleşerek, kökleşerek yürüyüşün sürmesi için yakarılır. İnsanın uhdesine verilmiş olan emanetin solmaması, eprimemesi çağrısında bulunulur hep. Yakın dönem Türk edebiyatına dikkatli bir gözle bakılmadıkça söz konusu durum anlaşılamaz. Uyanık olma ve diriliş çağrısının derinlere uzanan kökleri kavranamaz. Her bakımdan Türk

edebiyatının derinliğine nüfuz edilemez. 'İkindiyazıları'nda oluşan çoğulcu tavır, Türk edebiyatının yatağının genişlemesini de beraberinde getirmiştir. İnsani bir zeminde toparlanmak kaygısı önde tutulmuştur daima.

Yazarları arasında ülke genelinde yazıları, kitapları yayımlananlar olduğu gibi ilkyazı temrinlerine burada başlayanlar da vardır. Hiçbirinin diğerine caka satmasına pirim verilmez. Üstünlüğün ölçütü, sorumlulukların bilincinde olmak şeklinde tebellür eder. Derginin ilk sayfasında usta bir yazara, usta bir şaire yer verildiği gibi ilk kez okur karşısına çıkan bir yazar adayına, şair adayına da yer verilir. 'İkindiyazıları'nda yazı ve söyleşileri yayımlanan her kesimden usta yazarlar arasında; Arif Ay, Hüseyin Hatemi, Fehmi Kuru, Rasim Özdenören, Bahaettin Karakoç, Erdem Bayazıt, Latife Tekin, Hilmi Yavuz, Ulvi Alacakaptan, Aydın Köymen, Mustafa Ruhi Şirin, Ali Kemal Nacaroglu, Kâmil Aydoğan, İhsan Deniz, Hüseyin Atlansoy, Ömer Erinç, Nurullah Genç, Necip Evlice, Âtîf Bedir, Rahmi Kaya, Cihan Aktaş, Mehmet Ragıp Karcı, İbrahim Sarı, Ali Göçer, Osman Çakmakçı, Ömer Aksay gibi birçok şair ve yazar yer alır. Adı geçen yazar ve şairlerden her biri; ülke genelindeki dergilerde ürünlerini yayımlamakta, aralarında yayımlanmış birden fazla kitaba sahip olanlar bulunduğu gibi bir kısmının da yazı veya şiirleri kitaplaşma aşamasındadır.

İlk denilebilecek yazı temrinlerini 'İkindiyazıları'nda yapanların sayısı da oldukça kabardır. Bunlar arasında; Nedim Ali, Mustafa Aydoğan, Yunus Develi, Fikri Özçelikçi, Şaban Abak, Cevdet Karal, Şeyhmus Dağtekin, Kemal Sayar, Mehmet Gemci, Mevlâna İdris, Kâmil Doruk, Recep Karip, Şahin Taş, İbrahim Kiras, Fatma Şengil Süzer, İrfan Çiftçi, Hüseyin Akın, Müştehir Karakaya, Nazir Akalın, Mehmet Efe, Seyfettin Ünlü, Murat Yalçın, Osman Çakmakçı, Hakan Albayrak, Ahmethan Yılmaz, İlhami Atmaca, Osman Özbahçe, Mustafa Oğuz, Yusuf Çağlar, Gökhan Özcan, Âdem Turan, Ali Çolak, Kamil Yeşil gibi bugünün edebiyat dünyasında adlarından sıkça söz edilen şair ve yazarlar yer alır.

Diğer yandan 'İkindiyazıları'nda çevirilere de yer verilir. Çevirileri yayımlanan yazarlara dikkat çekmeden tablo bütünlüğe erişmez. Yazı, şiir, öykü ve denemeleri Türkçeye çevrilen yazarlar arasında ise; Cat Stevens, Abdullah El-Şahham, Oscar Wilde, Réne Char, Mahmut Derviş, Paul Eluard, William Carlos Williams, E. E. Cummings, Fyodor Dostoyevski, Guillaume Apollinaire, Nadine Gordimer, Ebülfez Elçibey, Muhammed Hüseyin Şehriyar, Raymond Queneau, Pierre Reverdy gibi çeşitli ülke ve kültürlerden isimler görülür. Adı geçen şair ve yazarlardan yapılan çevirilerde de; Lütfullah Bender, Cihan Baykara, Şaziye Berrin, Şeyhmus Dağtekin, İbrahim Kiras, Ahmet Ekeş, Vildan Sayar, Kemal Kahraman vb. çevirmenlerin adları geçer.

Duran BOZ